

## Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Postbus 20017  
2500 EA Den Haag

### Directie Directe Belastingen

Korte Voorhout 7  
2511 CW Den Haag  
Postbus 20201  
2500 EE Den Haag

www.rif. heeft opmaak toegepast: Duits (standaard)

### Inlichtingen

T 070-  
F 070-  
@minfin.nl

Ons kenmerk  
2017-0000019117

Datum

Betreft Kabinetsreactie Tweede evaluatie Awir: 2009 - 2016

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik uw Kamer, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de kabinetsreactie op het rapport 'Tweede evaluatie Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen: 2009-2016' aan. De vaste commissie voor Financiën van uw Kamer heeft bij brief van 29 november 2017 (kenmerk 2017D33377) om deze reactie verzocht. Deze reactie is eveneens aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal aangeboden.

De aanleiding voor het maken van het rapport is de wettelijke verplichting uit de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) om periodiek (eens in de vijf jaar) de wet te evalueren. Het rapport bevat geen aanbevelingen. De Awir bevat een begrippenkader en uitvoeringsregels voor inkomensafhankelijke regelingen. Deze evaluatie beperkt zich tot de huur-, kinderopvang- en zorgtoeslag en het kindgebonden budget (hierna: de toeslagen).

#### Werken met voorschotten:

Het toeslagenstelsel werkt met een maandelijks toekenning van een voorschot aan burgers. Dit voorschot is (deels) gebaseerd op een schatting. Op basis van onder andere het verwachte inkomen in de toeslagperiode en, bij de kinderopvangtoeslag, het verwachte aantal af te nemen opvanguren, wordt de hoogte van het voorschot vastgesteld. Achtergrond van het werken met voorschotten is dat burgers zelf geen grote bedragen hoeven voor te schieten voor bijvoorbeeld kinderopvang of huur. Na afloop van het toeslagjaar vergelijkt de Belastingdienst/Toeslagen het geschatte inkomen en bijvoorbeeld het geschatte aantal opvanguren met het werkelijke inkomen en het werkelijk afgenomen opvanguren. Tussen de schattingen, waarmee de hoogte van het voorschot wordt bepaald, en de werkelijke situatie zoals die na afloop van het toeslagjaar kan

**Met opmerkingen** voorschotten is maar een klein onderdeel in de evaluatie. Deze concept reactie sluit qua structuur niet helemaal aan op de opzet van de evaluatie waarin drie hoofdvragen aan de orde kwamen, vooral deze grote paragraaf over voorschotten. Eerder gaf FZ aan dat de reactie kort zou zijn: ik zou aansluiten op de opzet en (hoofd)conclusies van de evaluatie, aangeven of het kabinet ze herkent, en aangeven welke conclusies aanleiding geven tot (extra) acties en inspanningen.

**Met opmerkingen** Focus ligt veel te veel op cijfers. Verder mis ik context. In deze periode is er veel aandacht geweest voor fraudebestrijding, is het nieuwe toeslagen systeem ingevoerd en worden burgers steeds meer geholpen bij het doen van een juiste aanvraag.

**Met opmerkingen** : strikt genomen: uren x tarief, opvanglasten

**Met opmerkingen** formulering: voorschieten tov de tegemoetkoming die zij van de overheid krijgen. Bijvoorbeeld: ouders met een hoog inkomen en één kind in de kinderopvang kunnen natuurlijk nog steeds zelf grote bedragen moeten betalen. Meestal schrijven wij dit in termen als: de betaling van de toeslag sluit zoveel mogelijk aan op de actuele situatie van de burger.

worden vastgesteld, kan voor burgers (enig) verschil zitten. In dat geval hebben burgers teveel of te weinig toeslag als voorschot ontvangen. Dit leidt tot terugvorderingen of nabetalingen.

De evaluatie van de Awir concludeert dat er in de periode 2008-2014 stappen zijn gezet in het terugdringen van het percentage terugvorderingen. Ook is het percentage nabetalingen gestegen. Dit betekent dat een groter percentage toeslagontvangers na het voorschot geld toe krijgt van de Belastingdienst/Toeslagen en een lager percentage geld terug moet betalen. Zo is voor de huurtoeslag (van 32% tot 26%), zorgtoeslag (van 33% tot 24%) en het kindgebonden budget (van 42% tot 28%) het percentage terugvorderingen gedaald. -Het percentage nabetalingen is van 2008-2014 sterk gestegen voor de huurtoeslag (van 22% tot 49%), en licht gestegen voor de kinderopvangtoeslag (van 41% tot 45%) en het kindgebonden budget (van 17% tot 21%).

De evaluatie benoemt ook aspecten waar de verbetering tussen 2008 en 2014 nog niet was opgetreden. Zo bleef het percentage terugvorderingen bij de kinderopvangtoeslag in deze periode nagenoeg gelijk (van 40% tot 39%). De evaluatie benoemt ook dat met name hoge terugvorderingen een grote impact hebben op burgers, aangezien zij kunnen leiden tot betalingsproblemen en schuldenproblematiek. Bij de kinderopvangtoeslag (van 6% tot 7%) en het kindgebonden budget (van 0% tot 4%) is tussen 2008 en 2014 een lichte stijging opgetreden in het percentage terugvorderingen boven de €1000. Voor de zorgtoeslag is dit aandeel gelijk gebleven (1%). Voor de huurtoeslag is dit aandeel echter wel gedaald (van 11% tot 7%).

Meer recente cijfers over 2015 laten zien dat op het punt van terugvorderingen ten opzichte van 2014 op bepaalde vlakken een lichte verdere verbetering is opgetreden. Zo is voor de huurtoeslag het percentage terugvorderingen gelijk gebleven, maar is hierbinnen wel het aandeel lage terugvorderingen (<€500) licht toegenomen en het aandeel hoge terugvorderingen (>€500) licht afgenomen. De zorgtoeslag toont een daling in het percentage terugvorderingen (van 24% tot 21%).

Op andere punten laten deze cijfers geen verbetering zien. Het percentage terugvorderingen voor de kinderopvangtoeslag is weer licht gestegen (van 39% tot 41%). Ook het kindgebonden budget toont een stijging in het percentage terugvorderingen (van 28% tot 33%). Wel wordt deze stijging met name veroorzaakt wordt door een toename van lage terugvorderingen.

Aanvullende cijfers tonen daarnaast dat over de periode 2013-2015 het gemiddelde terugvorderingsbedrag bij de kinderopvangtoeslag is gedaald van €842 tot €696. Deze daling komt met name door een lichte verlaging van het aandeel hoge terugvorderingen (>€1000) van 2013 tot 2014. Voor het kindgebonden budget (van €461 tot €445) en de huurtoeslag (van €753 tot €741) is het gemiddelde terugvorderingsbedrag slechts zeer beperkt gedaald. Ook zag

Directie Directe Belastingen

Ons kenmerk  
2017-0000019117

**Met opmerkingen** [ ] check: gaat dit over het percentage definitieve toekenningen dat tot een terugvordering leidt? (we hebben ook terugvorderingen in de voorschotfase, zijn die hierin meegenomen? Vervolg tekst wijst op dt-vorderingen.)

Idem nabetalingen, percentage dt's dat leidt tot een nabetaling?

**Met opmerkingen** [ ]: Waarom noemen we dit? Gaat dit ook niet weer allerlei vragen oproepen? Kunnen we dit aantal niet verlagen? Dit verlagen zal weer tot extra terugvorderingen leiden, omdat exact goed bijna niet te doen is.

**Met opmerkingen** [ ]: cijfers bij DT!

**Met opmerkingen** [ ]: en in 2015 / 2016 wel?

zie ook hieronder.

**Met opmerkingen** [ ] beeld is dus genuanceerd. Vraag zou zijn waarom we dan zoveel tekst besteden aan ontwikkeling 2015. Ik zou het achterwege laten.

Als we toch wat doen heeft het de voorkeur aan te sluiten bij de prestatie-indicator in de begroting over %DT dat niet tot terugvordering >EUR500 (KOT: EUR>1000) leidt.

de zorgtoeslag een stijging in het gemiddelde terugvorderingsbedrag (van €399 tot €438). ).

De Belastingdienst/Toeslagen zet momenteel in ~~op een~~ op een aantal ontwikkelingen om ~~de nadelige~~ effecten van de voorschotsystematiek verder te verminderen. Het gaat hier om verbeteringen in het inschatten van het inkomen, scherper toezicht en het proactief attenderen van ouders op veranderingen die effect hebben op het recht op toeslag of op de hoogte van de toeslag, zoals het bereiken van de basis- of middelbare schoolleeftijd van hun kinderen. Ook het sneller definitief toekennen helpt, omdat hiermee onterecht doorlopende voorschotten eerder gestopt kunnen worden.

Ondanks deze verbeteringen is het aantal nabetalingen en terugvorderingen nog altijd aanzienlijk. Daarom wil ik de komende jaren werk maken van verdere vermindering van de negatieve effecten van de voorschotsystematiek. Dit is ook nodig in het licht van de maatschappelijke en politieke vraagstuk rond de schuldenproblematiek.

De evaluatie van de Awir geeft geen aanleiding voor ingrijpende stelselwijzigingen. Op basis van de voortgang ~~die is geboekt in het verminderen van aantallen en hoogte van nabetalingen en terugvorderingen, is geboekt in de~~ de waardering voor de klantvriendelijkheid en de daling van het aantal klachten, bezwaren en beroepen (zie volgende paragraaf) constateer ik dat de uitvoering van toeslagen na een aantal turbulente jaren tot rust is gekomen. Ook het regeerakkoord bevat ~~op dit punt~~ geen voorstellen voor ingrijpende wijzigingen van het toeslagstelsel.

Daarom zoek ik naar verbeteringen binnen het huidige stelsel. Mogelijke voorstellen om het aantal terugvorderingen en nabetalingen te verminderen zijn het gebruiken van een vastgesteld inkomensgegeven uit het verleden (over het jaar t-2) in plaats van een schatting van het actuele inkomen, voorschotten beperken tot 90% van de uiteindelijke toeslag en meer automatische correcties aanpassingen door de Belastingdienst/Toeslagen in plaats van het wachten op doorgeven van wijzigingen door burgers. Daarnaast zal specifiek onderzocht worden hoe het aantal hoge nabetalingen en terugvorderingen kunnen kan worden verminderd, omdat de hoge terugvorderingen voor burgers het meest problematisch zijn.

Voor de kinderopvangtoeslag geldt dat het vorige kabinet een wetsvoorstel in voorbereiding heeft genomen om de vergoeding rechtstreeks aan de kinderopvangorganisaties over te maken na betaling van een eigen bijdrage door de ouders. In het regeerakkoord staat dit omschreven als een kansrijke ontwikkeling die echter een zorgvuldige aanpak nodig vereist vanwege het ingrijpende karakter. De staatssecretaris van SZW zal de Kamer voor de zomer informeren over de voornemens voor de kinderopvang.

Ook voor twee andere toeslagen, huurtoeslag en zorgtoeslag is in het afgelopen jaar via Kamermoties gevraagd om mogelijkheden voor rechtstreeks overmaken van de zorg- en huurtoeslag aan zorgverzekeraars en verhuurders te onderzoeken. Hier is en wordt separaat over aan de Kamer gerapporteerd. Mijn

Directie Directe Belastingen

Ons ke  
2017-0

**Met opmerkingen** [ ] : in deze alinea: toeslagjaar of kalenderjaar?

**Met opmerkingen** [ ] : In overleg met Toeslagen hebben we maandag besproken dat het gemiddelde terugvorderingsbedrag alleen voor 2013-2015 genoemd zou moeten worden. De cijfers van 2016 (die wel een grotere daling laten zien) kunnen we beter niet gebruiken, omdat deze teveel zijn beïnvloed door het niet-indexeren van inkomensgegevens (een ommissie). Nu weer wel wordt geïndexeerd is het goed mogelijk dat het gemiddelde terugvorderingsbedrag na 2016 weer terug omhoog gaat. M.i. laat alleen kinderopvangtoeslag een substantiële daling zien in het terugvorderingsbedrag. Ik denk zelf dat deze passage weglaten beter zou zijn (of op zijn minst alleen de zinnen over kinderopvangtoeslag behouden), omdat de ontwikkeling over alle toeslagen heen niet heel duidelijk positief is.

**Met opmerkingen** [ ] : Ook voor de alinea's ervoor: er is geen duidelijke boodschap uit te halen of het nu - 2015 vergeleken met de cijfers die gebruikt zijn in de evaluatie t/m 2014 - beter of slechter gaat. Eerder begreep ik dat het de bedoeling is dat de ... [2]

**Met opmerkingen** [ ] : In overleg met Toeslagen hebben we maandag besproken dat het gemiddelde terugvorderingsbedrag alleen voor 2013-2015 genoemd zou moeten worden. De cijfers van 201... [1]

**Met opmerkingen** [ ] : Tot nu toe wordt er in de brief ingegaan op de cijfers en de nadelige effecten van het stelsel. Zou de positieve kanten van het stelsel meer en eerder naar voren laten komen.

**Met opmerkingen** [ ] : kwalificatie 'aanzienlijk' of iets vergelijkbaars heb ik in de evaluatie niet gelezen. + op deze manier worden nabetalingen gekwalificeerd als negatief effect van de toeslagensystematiek.

**Met opmerkingen** [ ] : Op dit punt zijn de ontwikkelingen niet alleen maar positief en niet erg eenduidig. Ik zou hier de focus leggen op de ontwikkelingen in klanttevredenheid.

**Met opmerkingen** [ ] : in rustig vaarwater oid? 'uitvoering tot rust gekomen' kan ook anders gelezen worden.

**Met opmerkingen** [ ] : vastgesteld inkomen, of inkomensgegeven uit het verleden zijn niet helemaal hetzelfde. De BRI wordt gevuld vanaf aangegeven (verzamel)inkomen, en voor zover ik weet gebrui... [3]

**Met opmerkingen** [ ] : Is het handig om deze zo te noemen? Bestaat dan niet het risico dat de kamer er mee aan de haal gaat?

**Met opmerkingen** [ ] (intern B/T: hier zou een BC over gemaakt worden nav de doorlichting, is die er inmiddels?)

**Met opmerkingen** [ ] : Ik vraag me ook af of je deze opties hier zou moeten noemen. De 90% variant is ook in de eerste evaluatie van de Awir genoemd en toen als niet haalbaar gelabeld. Is de situatie ten... [4]

Ijn blijft om binnen het huidige stelsel te zoeken naar verbeteringen van de systematiek.

#### Klanttevredenheid:

Volgens de evaluatie is de klanttevredenheid van toeslaggebruikers tussen 2009-2016 verbeterd. Gebruikers zijn positief over het digitale aanvraag- en wijzigingenkanaal Mijn Toeslagen. Mijn Toeslagen op [www.belastingdienst.nl](http://www.belastingdienst.nl). Van de nieuwe aanvragen en wijzigingen voor toeslagen wordt inmiddels 95% digitaal doorgegeven. Door dit kanaal hoeven gebruikers maar één keer gegevens in te vullen als zij meerdere toeslagen willen aanvragen. Zij krijgen ook via één gecombineerde voorschotbeschikking inzicht in het recht en hoogte van de verschillende aangevraagde toeslagen. Ook zijn gebruikers steeds minder lang in onzekerheid over de definitieve toeslaghoogte: de tijd tussen het vaststellen van het voorschot en de definitieve toekenning is in de evaluatieperiode aanzienlijk teruggedrongen.

Het kabinet vindt het positief dat uit de evaluatie blijkt dat de klanttevredenheid onder toeslaggebruikers is toegenomen. Het kabinet herkent dat na een onrustige startfase de uitvoering van toeslagen stabiel is geworden.

Uit aanvullende cijfers die niet in de evaluatie waren opgenomen blijkt dat het aantal telefoontjes, klachten en bezwaren van toeslagontvangers aanzienlijk daalde van 2014 tot 2017. Het aantal telefoontjes daalde van 4,4 miljoen tot 2,4 miljoen. Het aantal klachten daalde van 5.446 tot 3.682 in 2017, terwijl het aantal bezwaren van daalde van 89.926 tot 37.587.

De evaluatie benoemt ook dat een doelstelling van de Awir was ook om door het clusteren van toeslagen bij één uitvoeringsloket het niet-gebruik van deze regelingen te verminderen. Gebruikers zouden bij een loket gemakkelijker zien op welke regelingen zij recht hebben en deze gemakkelijker kunnen aanvragen.

Clustering aan een loket maakt het in elk geval gemakkelijker voor burgers die meerdere toeslagen ontvangen. Zo behoeven zij bijvoorbeeld slecht een maal inkomensgegevens aan te leveren.

Uit de evaluatie blijkt dat de toeslagen een groot aantal rechthebbenden bereiken. Er zijn echter ook burgers die wel recht hebben maar geen toeslag aanvragen. Om niet-gebruik te verminderen is door de gezamenlijke toeslagende departementen het initiatief genomen om hier de komende tijd werk van te maken. Uitgangspunt blijft dat de overheid zoveel mogelijk zal stimuleren, maar dat burgers uiteindelijk zelf bepalen of ze gebruik willen maken van de toeslagen.

Een belangrijke ontwikkeling is dat het meer dan voorheen mogelijk is om met behulp van gegevensbestanden en data-analysetechnieken zicht te krijgen op burgers die mogelijk recht hebben op een bepaalde toeslag maar daar geen gebruik van maken. Een voorbeeld daarvan is een recent door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gemaakte schatting van het niet-gebruik van

Direct  
Ons ke  
2017-0

**Met opmerkingen** : inhoudelijk zeer mee eens, maar hoe verhoudt zich dit tot de voorgaand genoemde ontwikkelingen, DF en rechtstreeks betalen? DF is een ontwikkeling buiten het stelsel.

**Met opmerkingen** : Zou de nog iets kunnen toevoegen dat door dit kanaal fouten in of onvolledigheid van de aanvraag beperkt wordt?

**Met opmerkingen** : Ik begrijp dat er stemmen opgaan om hier mee te stoppen

**Met opmerkingen** : ☐ bezwaren incl Heeren?

**Met opmerkingen** : Ik heb er hier voor gekozen de ontwikkeling van 2014-2017 te nemen. Over deze periode is een stabiele daling te zien, terwijl, als ik de periode 2012-2017 zou nemen, de piek in de jaren 2015-2016 onvoldoende zichtbaar is.

**Met opmerkingen** : Ik zou aantallen afronden.

En 'aanvullende cijfers die niet in de evaluatie zijn opgenomen' roept mogelijk vragen op. Ik zou ervan maken: Inmiddels blijken de aantallen ontvangen telefoontjes, klachten en bezwaren in de periode 2014 tot 2017 aanzienlijk te dalen, etc.

**Met opmerkingen** : Ik heb er hier voor gekozen de ontwikkeling van 2014-2017 te nemen. Over deze periode is een stabiele daling te zien, terwijl, als ik de periode 2012-2017 zou nemen, de piek in de jaren 2015-2016 onvoldoende zichtbaar is.

**Met opmerkingen** : als we dit kunnen missen zou ik het achterwege laten. In laatste opdrachtgevers-opdrachtnemersoverleg werd vanuit kinderopvang aangegeven dat ouders die gebruik maken van kinderopvang de toeslag ook wel weten te vinden, en voor de huutoeslag is al vaak gekeken naar niet gebruik (oa IBO Sociale huur) en de redenering van BZK is dat er ook een soort theoretisch minimum aan niet-gebruik is. Voor ZT en KGB lopen of liepen de onderzoeken, maar verder verwacht ik niet veel.

Dit staat in de kabinetsreactie maar gezien het gebrek aan animo bij ko en ht zou ik het hier niet nog een keer noemen

**Met opmerkingen** : dit is niet conform de kabinetsreactie op WRR-rapport 'Weten is nog geen doen': Zoveel mogelijk stimuleren gaat nmm verder dan deze kabinetsreactie. Kabinetsreactie WRR-rapport: 'Het uitgangspunt van de overheid is dat burgers zelf inschatten of zij inkomensondersteuning via één of meerdere toeslagen nodig hebben en daarvoor in aanmerking komen. En uiteindelijk is het ook de burger zelf die beslist of hij wel of niet ge[...]' [5]

**Met opmerkingen** : Vergt voorzichtigheid, want er loopt nog discussie rond AVG of je dit wel mag doen.

**Met opmerkingen** : Ik zou deze parafrase graag voor nu laten staan en aan de toeslagdepartementen voorleggen.

het kindgebonden budget<sup>1</sup>. Omdat het kabinet het van belang acht om (onbewust) niet-gebruik van toeslagen zo veel mogelijk te beperken zullen ook voor andere toeslagen dergelijke analyses worden gemaakt. In het onderzoek naar wijzigingen in de voorschotsystematiek zullen de toeslagendepartementen ook verdere mogelijkheden tot het terugdringen van niet-gebruik onderzoeken.

#### Harmonisering van regelgeving:

Voor de invoering van de Awir gebruikten verschillende inkomensafhankelijke regelingen verschillende definities voor deze basisbegrippen. Daarmee kon bijvoorbeeld voor de berekening van de ene regeling iemand geacht worden wel een partner te hebben en voor de andere regeling niet. De evaluatie concludeert dat de invoering van de Awir in 2005 ervoor heeft gezorgd dat een groot gedeelte van de begrippen die de toeslagen, de Wet studiefinanciering en de WTOS (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) gebruikten – waaronder het toetsingsinkomen, het berekeningsjaar, het partnerbegrip en het kind – gelijk zijn getrokken. Volgens de evaluatie zijn echter in de periode 2009-2016 geen wezenlijke stappen gezet richting verdere harmonisatie. De afwijkingen binnen de Awir-regelingen zijn niet afgenomen en er zijn geen nieuwe regelingen onder het bereik van de Awir gebracht.

Het kabinet constateert dat de begrippen- of uitvoeringsregels van de toeslagen na 2005 niet veel verder zijn geharmoniseerd. Het blijkt tevens een uitdaging om het huidige harmonisatieniveau te bewaken. Zo zou het verdwijnen van bepaalde toeslagen de bereikte harmonisatie aantasten. Ook wijst het kabinet op steeds weer opkomende oproepen uit de maatschappij om van geharmoniseerde regels af te wijken om specifieke groepen burgers maatwerk te kunnen bieden. Het kabinet wijst echter ook op de steeds weer opkomende oproepen uit de maatschappij om van geharmoniseerde regels af te wijken om specifieke groepen burgers maatwerk te kunnen bieden. Het maken van uitzonderingen voor bijzondere gevallen kent ook risico's voor de uitvoering van regelgeving: hoe meer uitzonderingen regelgeving kent, hoe minder hanteerbaar de uitvoering.

Vanuit dit oogpunt blijft het kabinet streven naar een evenwicht tussen uniforme, geharmoniseerde regelgeving en het bieden van voldoende maatwerk.

Al met al concludeert het kabinet dat het toeslagensysteem beter functioneert en aan stabiliteit gewonnen heeft. Het kabinet wil geen grote systeemwijzigingen maar stuurt aan op rust aan het front en probeert stapsgewijs het systeem te verbeteren. Op het punt van de schuldenproblematiek en niet-gebruik van toeslagen start het kabinet daarom een toeslagenbreed onderzoek om de huidige toeslagsystematiek te verbeteren.

Daarnaast zal de dienst Belastingdienst/-Toeslagen verder gaan met het continue verbeteren van de klanttevredenheid en de ondersteuning van burgers bij het aanvragen en ontvangen van toeslagen.

<sup>1</sup> <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2017/12/12/beantwoording-kamervragen-begroting-szw-2018/beantwoording-kamervragen-begroting-szw-2018.pdf>, vraag en antwoord 320.

#### Directie Directe Belastingen

Ons ke  
2017-0

**Met opmerkingen** [ ]: zie hiervoor. tekst is min of meer dubbel

**Met opmerkingen** [ ]: Zie eerdere opmerking. Ligt lastig. Daarbij: ontmoedigen niet gebruik is beleidsverantwoordelijkheid ministeries, rol BD/T is dienstverlening

**Met opmerkingen** [ ]: Dit laatste loopt m.i. via OOT, niet via de IBO

**Met opmerkingen** [ ]: Het onderzoeksvoorstel dat in het Topberaad is goedgekeurd bevat wel een deel over het terugdringen van niet-gebruik. Maar het is nog niet duidelijk hoe de uiteindelijke onderzoeksopzet eruit zal komen te zien, dus we kunnen dit voor nu weglaten.

**Met opmerkingen** [ ]: Ik vind dit ook een lastige paragraaf. Enerzijds speelt de vraag wat er mag. Anderzijds speelt ook de vraag of je oplossingen kunt bedenken bij de uitkomsten.

**Met opmerkingen** [ ]: - dit is open geformuleerd, er ligt toch alleen een plan voor de KOT?  
- stelling hoeft niet zonder meer juist te zijn, het wetsvoorstel directe financiering sluit bijvoorbeeld aan op begrippen uit de Awir.

**Met opmerkingen** [ ]: Kern is dat we de huidige harmonisatie steeds moeten bewaken, vanwege druk op het maken van uitzonderingen of dreiging van verdwijnen een van de toeslagen

**Met opmerkingen** [ ]: Zie voorstel voor nieuwe tekst.

**Met opmerkingen** [ ]: die heb ik eerder zo niet begrepen, is afgesproken dat dit onderdeel wordt van het IBO Toeslagen?  
En ik herken dit niet in die zin dat op het gebied van schulden een verbetering van de toeslagsystematiek (binnen het huidige stelsel) te verbeteren. Voor niet-gebruik vind ik dat niet helder, ik vraag me af of er overeenstemming over is of dit een probleem is en of dat door verbetering van de systematiek opgelost wordt. Ik lees de kabinetsreactie op het WRR-rapport op dit punt denk ik anders.

**Met opmerkingen** [ ]: naam cf Awir

**Met opmerkingen** [ ]: formulering, gaat B/T verder met het verbeteren van de klanttevredenheid?

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Financiën,

**Directie Directe Belastingen**

**Ons kenmerk**  
2017-0000019117

Pagina 6 van 6

In overleg met Toeslagen hebben we maandag besproken dat het gemiddelde terugvorderingsbedrag alleen voor 2013-2015 genoemd zou moeten worden. De cijfers van 2016 (die wel een grotere daling laten zien) kunnen we beter niet gebruiken, omdat deze teveel zijn beïnvloed door het niet-indexeren van inkomensgegevens (een ommissie). Nu weer wel wordt geïndexeerd is het goed mogelijk dat het gemiddelde terugvorderingsbedrag na 2016 weer terug omhoog gaat.

M.i. laat alleen kinderopvangtoeslag een substantiële daling zien in het terugvorderingsbedrag. Ik denk zelf dat deze passage weglaten beter zou zijn (of op zijn minst alleen de zinnen over kinderopvangtoeslag behouden), omdat de ontwikkeling over alle toeslagen heen niet heel duidelijk positief is.

Ook voor de alinea's ervoor: er is geen duidelijke boodschap uit te halen of het nu – 2015 vergeleken met de cijfers die gebruikt zijn in de evaluatie t/m 2014 – beter of slechter gaat. Eerder begreep ik dat het de bedoeling is dat de reactie 2 A4 wordt. Veel van de tekst op deze blz. kan m.i. zonder bezwaar achterwege blijven.

vastgesteld inkomen, of inkomensgegevens uit het verleden zijn niet helemaal hetzelfde. De BRI wordt gevuld vanaf aangegeven (verzamel)inkomen, en voor zover ik weet gebruiken we dat voor DT. Dit inkomen wordt bij definitieve aanslag vastgesteld. Jaarloon als er geen aangifte IB wordt gedaan: wordt het jaarloon formeel wel vastgesteld?

Ik vraag me ook af of je deze opties hier zou moeten noemen. De 90% variant is ook in de eerste evaluatie van de Awir genoemd en toen als niet haalbaar gelabeld. Is de situatie ten opzichte van toen veranderd? Zou het laten bij het aankondigen van het onderzoek.

dit is niet conform de kabinetsreactie op WRR-rapport 'Weten is nog geen doen': Zoveel mogelijk stimuleren gaat nmm verder dan deze kabinetsreactie. Kabinetsreactie WRR-rapport: *'Het uitgangspunt van de overheid is dat burgers zelf inschatten of zij inkomensondersteuning via één of meerdere toeslagen nodig hebben en daarvoor in aanmerking komen. En uiteindelijk is het ook de burger zelf die beslist of hij wel of niet gebruik maakt van een toeslag. De overheid kan burgers wel helpen bij het maken van die afweging en om de drempel voor gebruikmaking zo laag mogelijk te maken. Dat kan door burgers actief en persoonlijk te attenderen op hun mogelijke recht op een toeslag en hen bij het indienen van de aanvraag en muteren zo optimaal mogelijk te ondersteunen.'*